

Güneş	4,30	8,45	• Akşam	19,45	12,00
Öğle	12,17	4,32	• Yatsı	21,48	2,00
İkinci	16,17	8,32	• İmsak	2,09	6,24

1376 Haziran 13 ★ HİCRİ 1379 Muharrem 1

Sayfa: 3

AZİZ NESİN

TONGUÇ BABA

TÜRK halkının eğitimi ve öğretimi alanında çok ileri bir aşama olan Köy Enstitülerinin kurucusu Tonguç Baba (İsmail Hakkı Tonguç), sözü, düşüncesi ve bütün davranışları birbirine uygun, toplumumuzda az görülen ülkücü bir kişiydi.

Mutlu bir ölümdür onun aramızdan gidişi. 27 Mayısı gören gözleri açık gitmedi. Halk eğitiminde onun çizdiği yoldan yürünecektir. Tonguç Baba ve onun gibi ülkücülerin güçleri burdadır: zamanla büyüklükleri anlaşılacaktır.

Bugün sütunumu, şimdi her biri Türk Eğitim Ordusunun birer ülkücü eri olan öğrencilerinin, Tonguç Baba için elbirliği ile yazdıkları yazıya ayırıyorum:

**AZİZ
NESİN**

Batılıların Türk Pestalozzi'si diye adlandırdıkları değerli eğitimcimiz İsmail Hakkı Tonguç zulmün ve haksızlığın her çeşidine uğratılmıştı. Eğitim düşmanlarının saldırılarına ulu bir çınar sessizliğiyle katlanan bu eşsiz insan Sokrates gibi çevresine aydınlık saçmakta devam ediyordu. Karagüç yenilecekti; yaşamanın amacı ileri millet olarak yaşamaktı. Bilisizliğe, geriliğe yaslanarak «cezbe halinde» iktidar sürmek cinayetlerin en büyüğü idi. Zaferi muhakkak aydın güç kazanacaktı.

Dediği oldu. Ömrünü Türk halkını, Türk köylüsünü eğitime, aydınlatma yoluna adıyan Tonguç Baba 27 Mayıs zaferi ile mutlulukların en büyüğüne ermişti. Dostlarına her satırından sevinç taşan mektuplar gönderiyordu. Ölümünden birkaç gün önce bir dostuna yazdığı mektup şudur :

«27 Mayıs'a kadar üstümüze çöken kâbus yüzünden elime kalemi alamadım. O karanlık devirde öyle bir hale gelmişim ki ciddi hiçbir işe el süremiyordum.

Öyle korkunç tasavvurların belirtilerine şahit oluyorduk, öyle alçaklarla yüzyüze gelerek konuşmak zorunda kalıyorduk ki, bunlar insana birer cânî tesiri yapıyordu. Kısacası beşer tarihinde örneklerine rastlanmayan câniler etrafımızı sarmışlardı. Kurtuluştan bir gün önce C.H.P. nin ileri gelenlerinden bir dostla başbaşa vererek saatlerce dertleştikten sonra, şu sonuca varmıştık: Pis pis yaşamaktansa Kızılay'da baş kaldıran gençlere karışarak girilen savaşa katılmak, şerefle ölüp gitmek...

Bu ruh hali içinde yatağa girdiğim gece yarısı silâh sesleriyle uyandım. Ortalık ağarmağa başladığı andan itibaren sokaklarda öyle sahnelere şahit oldum ki, bunları görmek saadetine kavuşmuş bir insan olarak artık bu dünyadan rahat rahat göçüp gidebilirim.

Şahidi olduğum levhalardan birini kısaca nakledeyim: Bizim evin karşısındaki bir apartmanı süngüllüler sardılar. Hoparlörlü bir cip geldi; içinde Harbokulu öğrencileriyle genç iki subay vardı. Melek gibi öğrencilerin ellerinde tabancalar ve bir de makineli tüfek... Harbokulundan gelenlere biraz sonra başka bir ciple gelen daha yüksek rütbeli subaylar da katıldılar. Birkaçı sarılı apartmana girdi, Hoparlörden tok ve mert bir ses duyulmaya başladı:

— Doktor Mükerrrem Sarol yarbayıma teslim ol, Dr. M. Sarol, lütfen yarbayıma teslim ol!.

Etraftaki binaların pencerelerinden başlarını dışarıya uzatanlar:

— Kahrolsun, alçaklar kahrolsunlar...

Diye haykırıyorlardı.

Bu hal on bes dakika kadar sürdü. Sonra yanlış ihbar yapıldığı anlaşılınca «Sabık avcılar» başka alçakları yakalamak üzere başka mahalleye gittiler.

27 mayısta Ankara'da gördüğüm tabloların azametini sözle anlatamam.. O gün Atatürk dirildi, gençliğin başına geçti; onları tıpkı İstiklâl Savaşının orduları gibi yeni hedeflere sevketti, sonra yine sonsuz uykusuna daldı.

Bizlere bugünleri hazırlayıp yaşatanlar, bin yaşasınlar.. Bu millet artık köle olamaz; hiçbir zâlîme boyun eyemez. Millete bu dersi İnönü verdi dersem gerçeği ifade etmiş olurum herhalde. Onun sabrı ve emsalsiz taktiği olmasaydı bizler, çocuklarımız, torunlarımız çok çekerdik.

Şimdi, gelecek güzel günlere hazırlanmak için paçaları sıvamamız gerekiyor. Gönüllü olarak bu savaşa katılacağız, gerekirse canımızı vereceğiz.»

Evet, büyük halk eğitimcisi Tonguç Baba, aşkla ikinci Cumhuriyeti kafalara ve gönüllere yerleştirecek eğitim savaşına hazırды. Son günlerinde yeni Anayasaya girmesi gerekli eğitim esaslarını hazırlamakla uğraşıyordu. Vakitsiz ölümü, ulusumuz için büyük kayıptır. Tek tesellimiz, kurtuluş savaşı heyecanıyle yürütülecek planlı, programlı bir eğitim savaşına girişileceğini kurtarıcılarımızın söylemiş olmalarıdır.

